

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Muğla'nın Marmaris ilçesi açıklarında mültecileri taşıyan bir botun batması sonucu ilk belirlemelere göre 1 mülteci yaşamını yitirmiş, 2 mülteci ise kaybolmuştur. Yaşanan bu olay, Ege ve Akdeniz'de yıllardır devam eden mülteci ölümlerinin son örneklerinden biridir. Savaş, çatışma, siyasal baskılar, yoksulluk ve diğer zorlayıcı nedenlerle deniz yoluyla tehlikeli göç rotalarına yönelmek zorunda kalan mültecilerin yaşamını yitirmesi ya da kaybolması, yaşam hakkının korunması bakımından acil ve bütünlüklü adımlar atılmasını gerektiren yapısal bir insan hakları sorunu olmaya devam etmektedir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın 2024-2025 yıllarına ait kıyaslamalı düzensiz göç istatistiklerine göre 2025 yılında tüm denizlerde 767 düzensiz göç olayı yaşanmış, 20.078 düzensiz göçmen tespit edilmiş, 59 göçmen yaşamını yitirmiş ve 363 organizatör yakalanmıştır. 2026 yılına ilişkin 30 Haziran tarihine kadar açıklanan verilere göre ise 166 düzensiz göç olayı meydana gelmiş, 4.043 düzensiz göçmen tespit edilmiş, 42 göçmen yaşamını yitirmiş ve 112 organizatör yakalanmıştır. Denizlerde yaşanan can kayıplarının devam etmesi, mevcut önlemlerin insan yaşamını korumakta yeterli olmadığını göstermektedir.

Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) yayımladığı son verilere göre 2025 yılında dünya genelinde yaklaşık 8 bin göçmen yaşamını yitirmiş ya da kaybolmuş, 2014 yılından bu yana göç yollarında hayatını kaybeden veya kaybolanların sayısı 82 bini aşmıştır. IOM, bazı bölgelerde düzensiz göç hareketliliği azalsa da göç yollarının ortadan kalkmadığını, yalnızca daha riskli güzergâhlara kaydığını ve insanların giderek daha tehlikeli koşullarda yolculuk yapmak zorunda kaldığını vurgulamaktadır.

Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yayımlanan istatistikler, düzensiz göç olaylarının genel boyutunu ortaya koysa da, denizlerde yaşamını yitiren ve kaybolan mültecilere ilişkin yaş, cinsiyet, uyruk, olayın meydana geliş biçimi, kurtarma süreçleri, kimliği belirlenemeyen cenazeler, kayıp kişilerin akıbeti ve olaylardan çıkarılan kurumsal değerlendirmeler kamuoyuyla bütüncül biçimde paylaşılmamaktadır. Bu durum, sorunun tüm yönleriyle değerlendirilmesini ve yaşam hakkını esas alan hak temelli, kalıcı çözümlerin geliştirilmesini güçleştirmektedir. Mültecilerin denize açılmak zorunda kalması savaş, çatışma, siyasal baskılar, yoksulluk, iklim kaynaklı yerinden edilmeler ve insan kaçakçılığı ağlarının yarattığı sömürü düzeni gibi çok boyutlu nedenlerle ilişkilidir. Denizlerde yaşanan her mülteci ölümü,

*göçü yalnızca sınır güvenliği ekseninde ele alan anlayışın insan yaşamını korumakta yetersiz kaldığını göstermektedir.

Bu bağlamda;

- 1- 2020 yılından bu yana Türkiye kıyılarından deniz yoluyla geçiş yapmaya çalışırken yaşamını yitiren mülteci sayısı yıllara, illere ve uyruklarına göre kaçtır?
- 2- Aynı dönemde deniz yoluyla geçiş sırasında kaybolduğu bildirilen kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerden kaçının akıbeti tespit edilebilmiştir?
- 3- 2020 yılından bu yana Türkiye denizlerinde gerçekleştirilen arama ve kurtarma faaliyetleri sonucunda kaç düzensiz göçmen kurtarılmıştır? Bu sayıların yıllara ve illere göre dağılımı nedir?
- 4- 2020 yılından bu yana denizlerde yaşamını yitiren mültecilerden kaçının kimliği tespit edilmiştir? Kimliği tespit edilemeyen cenaze sayısı kaçtır?
- 5- Kimliği tespit edilemeyen cenazelerin kimliklendirilmesi, ailelerine ulaştırılması ve defin süreçlerine ilişkin hangi usul ve esaslar uygulanmaktadır?
- 6- Denizlerde yaşamını yitiren veya kaybolan mültecilere ilişkin yaş, cinsiyet, uyruk, olay yeri ve ölüm nedenlerini içeren ayrıntılı istatistikler tutulmakta mıdır? Tutuluyorsa bu veriler kamuoyuyla düzenli olarak paylaşmakta mıdır?
- 7- 2020 yılından bu yana insan kaçakçılığı suçuna ilişkin kaç operasyon gerçekleştirilmiş, bu operasyonlarda kaç organizatör hakkında adli işlem yapılmış, kaç tutuklanmış ve kaç hakkında mahkûmiyet kararı verilmiştir?
- 8- Yakalanan organizatör sayısına rağmen denizlerde yaşanan can kayıplarının devam etmesinin temel nedenleri Bakanlığınız tarafından nasıl değerlendirilmektedir?
- 9- İnsan kaçakçılığı ağlarının finansal yapıları, uluslararası bağlantıları ve örgütlenme biçimlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 10- Son beş yılda Ege ve Akdeniz'de meydana gelen düzensiz göç olaylarına ilişkin Bakanlığınız tarafından hazırlanmış risk analizi, değerlendirme raporu veya eylem planı bulunmakta mıdır?
- 11- Son beş yılda Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın arama ve kurtarma kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla personel, deniz ve hava araçları ile teknik ekipman bakımından hangi yatırımlar yapılmıştır?
- 12- Muğla, İzmir, Aydın, Çanakkale, Balıkesir, Antalya, Mersin ve Hatay başta olmak üzere düzensiz göç geçişlerinin yoğun olduğu kıyı illeri için hazırlanmış özel bir eylem planı bulunmakta mıdır?
- 13- Son beş yılda denizlerde meydana gelen düzensiz göç olayları sonrasında kaç idari veya adli inceleme başlatılmıştır? Bu incelemeler sonucunda kamu görevlileri hakkında herhangi bir idari veya adli işlem tesis edilmiş midir?
- 14- Denizlerde yaşanan mülteci ölümlerinin önlenmesi amacıyla kurumlar arası koordinasyonu güçlendirecek ve arama-kurtarma kapasitesini geliştirecek kapsamlı bir ulusal eylem planı hazırlanmakta mıdır?
- 15- Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve Anayasa'nın yaşam hakkına ilişkin hükümleri doğrultusunda, denizlerde yaşanan can kayıplarını azaltmaya yönelik yeni bir yasal düzenleme veya idari tedbir alınması planlanmakta mıdır?